

Státní oblastní archiv v Plzni

Velkostatek Kaceřov

1740–1941

Inventář

EL NAD č.: 194

AP č.: 756

Mgr. Jaroslav Jirát

Klášter 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	13
III. Archivní charakteristika fondu	16
IV. Stručný rozbor archivního fondu	19
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	19
Seznam použitých pramenů, literatury a zdrojů	20

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk	26
Příloha č. 2: Struktura archivního fondu	27
Příloha č. 3: Dnešní a německá či již nepoužívaná znění místních jmen	28
Příloha č. 4: Zjištění vlastníci, úředníci a zaměstnanci statku Kaceřov	29

Inventární seznam:

I. KNIHY	37
II. SPISOVÝ MATERIÁL	44
III. MAPY	45

I. Vývoj původce archiválií

Původcem archiválií archivního fondu Velkostatek Kaceřov je:

Velkostatek Kaceřov, [1312]–1946 (okr. Sokolov).

Statek Kaceřov (*Gut Katzengrün*) se po většinu své historie skládal ze vsí Kaceřov a Chotíkov. Proměnlivě k němu náležely Pochlovice (dnes Dolní Pochlovice, něm. *Pochlowitz*), Nový Dvůr (něm. *Neuhof*), Liboc (něm. *Leibitsch*), Drsný Chlum (něm. *Rauenkulm*) a Rusov (něm. *Reissengrün*). V polovině 19. století statek Kaceřov dle topografie Johanna Gottfrieda Sommera hraničil na severu se statky Svatá Klára a Lítov, východně se statkem Chlum Svaté Maří, jižně se statkem Nový Dvůr a západně s panstvím královského města Chebu.

První písemná zmínka o dvoru v Kaceřově pochází z roku 1312, kdy zemřel Heinrich Limberger. Po jeho smrti se o majetek v Kaceřově přeli Limbergerovi synové Friedrich Hager a Heinrich von Hartenberg s klášteřem ve Waldsassenu. Tento spor nakonec připadl zemskému sudímu Tutovi von Hartenberg, který rozhodl, že po dobu jejich života mají zmíněný majetek užívat Heinrich von Hartenberg a Friedrich Hager jako leníci Waldsassenu a po jejich smrti má část Kaceřova připadnout klášteři Waldsassen. Dne 30. března 1318 prodal Habart Primaschel von Hartenberg lenní právo na polovinu vsi drženou Friedrichem z Kaceřova, bratrům Bertoldovi a Friedrichovi z Kaceřova. Větší část vsi byla držena klášteřem ve Waldsassenu, druhá menší část byla ve vlastnictví pánů z Kaceřova. V roce 1371 povolil klášter Niklasi Arnoltovi, vlastníkově části zmíněné vsi, aby po něm mohlo dědictví majetku přecházet na dcery. V listině ze dne 5. června 1394 potvrdil Wolfhart Gätzensgrüner, že jeho předci drželi část vsi více než sto let a druhou část vsi držel klášter ve Waldsassenu více než 68 let a že oba dva vlastníci prodávají svá práva na Kaceřov novému majiteli Heinrichovi Reüssengrünerovi.

V 15. století je historický vývoj Kaceřova doložen pouze zlomkovitě. V listině datované k 1. prosinci 1408, týkající se prodeje louky u Sokolova, je doložen jako jeden ze svědků Wolfhart Kager, toho času sídlící na Kaceřově. Neznámo kdy získal v 15. století statek Kaceřov rod Perglerů von Perglas (šlechtický přídomek u členů rodu psán v podobě *Pergler von Perglas* nebo pouze *von Perglas*), který ho měl ve vlastnictví až do roku 1795.

Jako první doložený majitel Kaceřova z rodu Perglerů je uváděn Götz Pergler von Perglas, který je takto titulován ve třech listech zaslaných chebské městské radě v letech 1472–1474. Po něm následoval Christoph Pergler von Perglas doložený v letech 1478 a 1498

a poté Wolf Pergler von Perglas starší doložený k letům 1520 a 1523. Po smrti Wolfa Perglera von Perglas staršího se majetek rozdělil mezi jeho syny Wolfa Perglera von Perglas mladšího, který obdržel Lítov, a Wolfa Christopha Perglera von Perglas, jenž dostal Kaceřov. Dle šlikovského urbáře Loketského kraje z roku 1525 vlastnil v dané době Wolf Christoph Pergler von Perglas v Kaceřově přibližně čtyři celé dvory, dva poloviční dvory, tři herberky (dobové pojmenování pro noclehárny či hospody) a jeden mlýn a v Chlumu Svaté Maří dva herberky. Další majetkový vývoj statku v 16. století je neznámý.

Na počátku 17. století je doložena jako majitelka kaceřovského, chotíkovského, libockého a lítovského statku Anna Perglerová, rozená Maleříková z Hazlova. Ta v roce 1607 svěřila veškerý svůj majetek svým synům, přičemž nejmladší syn Johann Fabian Pergler von Perglas dostal Kaceřov a Chotíkov. Ten byl stoupencem stavovského povstání a v roce 1618 spolu se svými příbuznými zajal křižovnického faráře z Chlumu Svaté Maří, jehož uvolněné místo poté obsadil evangelický duchovní. Rozhodnutím konfiskační komise ze dne 26. června 1623 měla být zkonfiskována jemu a jeho bratrovi Johannu Mathiasovi Perglerovi von Perglas třetina majetku. Na základě dalšího rozhodnutí ze dne 9. června 1628 však byla u obou konfiskace zrušena, protože přestoupili na římskokatolickou víru. Dne 3. února 1633 jim byla uložena peněžitá pokuta za podporu saského vojska na Loketsku v roce 1631. I přesto zůstal Kaceřov ve vlastnictví Johanna Fabiana Perglera von Perglas.

Zápisy z berní ruly uvádějí v pozdější době statek Kaceřov jako majetek rytíře Wolfa Caspara Perglera von Perglas. Ke statku patřily dle berní ruly v té době vsi Kaceřov a Chotíkov. Dle údajů uvedených v soupisu poddaných dle víry z roku 1651 měl rytířský statek Kaceřov 166 obyvatel. Wolf Caspar Pergler von Perglas zemřel v roce 1681 jako pán na Kaceřově, Tisové, Trnové a Žitné. Jeho tělo bylo pochováno dne 24. června 1681 na Chlumu Svaté Maří a majetek pak byl rozdělen mezi jeho potomky.

Po Wolfu Casparu Perglerovi von Perglas vlastnil statek Kaceřov nejdříve Johann Andreas Pergler von Perglas a poté Joseph Ferdinand Pergler von Perglas, který zemřel dne 2. června 1723. Po jeho smrti vykonávala poručnickou správu rytířského statku Kaceřov jeho manželka Anna Catharina Theresia Pergler von Perglas.

Pochlovice (dnes Dolní Pochlovice, část obce Kynšperk nad Ohří) spolu s Libocí byly v rámci nově zřízeného statku Nový Dvůr připojeny ke statku Kaceřov až za majitele Karla Antona Perglera von Perglas. Obě dvě zmíněná místa Pochlovice a Liboc byla dříve samostatnými statky. Samotné Pochlovice patřily přibližně na přelomu 16.–17. století Albrechtu Jobstovi von Globen jako rytířský statek. Liboc byla v šestnáctém století zase majetkem Wolfa Albrechta Perglera von Perglas, bratra Johanna Fabiana Perglera

von Perglas, pána na Kaceřově. V první polovině 18. století jsou uváděni jako majitelé statku Nový Dvůr představitelé perglerovské rodové linie vlastníci velkostatek Mostov. Poté dle edice týkající se tereziánského rustikálního katastru byl zemský statek Nový Dvůr veden jako majetek Marie Karvinské z Karvin, roz. Hochbergové. K převodu velkostatku Nový Dvůr na Marii Karvinskou z Karvin došlo patrně mezi lety 1745–1747. Tento statek však nedržela dlouho. Dle opisu smlouvy ze dne 27. srpna 1748 je jako majitel Nového Dvora a Kaceřova uveden Karl Anton Pergler von Perglas.

Po skončení poručnické správy Anny Cathariny Theresie Pergler von Perglas někdy mezi lety 1741–1743 je k roku 1744 velkostatek Kaceřov uváděn jako vlastnictví sourozenců Karla Antona, Johanna Josepha a Franze Antona. První z uvedených sourozenců Karl Anton Pergler von Perglas je doložen v nejstarší pozemkové knize od roku 1743 jako oprávněná osoba řešící právní záležitosti velkostatku Kaceřov. Dne 17. března roku 1748 došlo k majetkovému vyrovnání mezi uvedenými sourozenci. Karl Anton Pergler von Perglas obdržel celý velkostatek Kaceřov a zbylí sourozenci byli vyplaceni. V opisu smlouvy z pozemkové knihy ke dni 17. února 1769 je titulován Karl Anton Pergler von Perglas pánem na rytířských statcích Kaceřově, Chotíkově, Novém Dvoru a Rusově. Ke statku Kaceřov patřil také Drsný Chlum, a to prokazatelně už v letech 1750–1751, kdy jsou jeho obyvatelé uváděni jako poddaní statku Kaceřov dle matričních zápisů z téhož období. V topografii Jaroslava Schallera z roku 1785 jsou jako součást statku Kaceřov uváděny lokality Kaceřov, Pochlovice (dnes Dolní Pochlovice), Nový Dvůr, Liboc, Chotíkov a Drsný Chlum. V této době byl součástí statku i Rusov, který v Schallerově topografii uveden není.

Podle tereziánského katastru se na statku Kaceřov za Karla Antona Perglera von Perglas nacházely hospodářské dvory Kaceřov (300 strychů polí, louky na 120 vozů sena), Rusov (40 strychů polí, louky na 72 vozů sena) a Nový Dvůr (314,2 strychu polí, louky na 72 vozů sena). Rybníky byly násadní (16 kop) a výtažní (12 kop). Pivovar měl mít roční produkci 140 sudů. Podstatnou část příjmů vrchnosti tvořily činže stálé a činže nestálé. Činže stálé byly gruntovní (49 zlatých 16 krejcarů), robotní (173 zlatých 49 krejcarů) a obilní (135 strychů žita, 136,2 strychu ovsa). Dále poddaní vrchnosti odváděli 65 slepic a 13 ½ kopy vajec. Činže nestálé činily z řek 57 zlatých, z mlýnů 34 zlatých, 39 strychů žita, 33 strychů ječmene, 30 strychů ovsa, ze zhostů 12 zlatých, různé 48 zlatých 39 krejcarů. V polovině 18. století byla na kaceřovském statku chmelnice u Kaceřova o velikosti 6 strychů a 16 rybníků. Kromě toho byly součástí statku dva mlýny. Jeden v Liboci a jeden v Kaceřově (oba na nestálé vodě).

Obecní kronika z roku 1938 mimo jiné zmiňuje, že k roku 1788 jsou v soupisu jednotlivých domů v obci Kaceřov uvedeny vrchnostenské objekty jako vinopalna, obydlí pastýře a myslivna. V této době stále fungoval i pivovar v Kaceřově.

Přibližně od osmdesátých let 18. století začalo docházet k pomalému zmenšování statku Kaceřov. Nejdříve došlo ještě za Karla Antona Perglera von Perglas dle pozemkové knihy statku Nový Dvůr z let 1769–1807 (uložena v archivním fondu Velkostatek Lítov) někdy mezi lety 1788–1789 k prodeji statku Nový Dvůr, jehož součástí byly Pochlovice a Liboc, vlastníkově statku v Lítově, kadaňskému měšťanovi Wolfu Adamu Löwovi. Dne 6. října 1791 zemřel Karl Anton Pergler von Perglas, který byl v době svého úmrtí v matričním zápisu titulován jako říšský svobodný pán (něm. *Reichsfreiherr*) z boží milosti na Kaceřově a Rusově.

V roce 1795 prodal jeho syn a nový vlastník Franz Karl Anton Pergler von Perglas statek Kaceřov a Rusov svým poddaným za celkovou částku 156 000 zlatých. Mezi kupujícími byli poddaní obce Chotíkov a obce Kaceřov. Poddaní z každé obce složili částku 78 000 zlatých. Na straně kupujících byli zvoleni jako zástupci jednotlivých obcí dva členové. Za obec Chotíkov zvolili sedláky Mathese Reichla a Christopha Dobrauera a za obec Kaceřov mlynáře Josepha Hahna a sládka Antona Krause (staršího). V opisu smlouvy pocházející ze dne 30. srpna 1795 jsou na konci podepsáni za obě obce tyto lidé (pravděpodobně budoucí spolumahatelé). Za Kaceřov to byli poddaní Anton Kraus, Joseph Hahn, Christoph Fischer, Simon Albert, Mathes Göhrl, Mathes Mayerl, Joseph Strupf, Johann Müller, Martin Mayerl, Joseph Kraus, Philipp Schuster, Michl Diringer, Christoph Diringer, Mathes Dorschner, Simon Mayer, [Klement Stephan], Martin [Pötl], Mathes Lippert, Mathes [Förfl], Niklaus [Sturner], Andreas [Feitber] a Johannes Göhrl. Za Chotíkov se podepsali nebo byli podepsáni Simonem Botim poddaní Mathes Reichl, Christoph Dobrauer, Mathias Schuster, Mathes Albert, Martin Heintl, Michl Diringer, Andreas Kemr, Sebastian Albert, Christoph Hofmann, Godfri[e]d Dobrauer a Joseph Kemr.

Výše uvedení zástupci obou dvou obcí před koupí samotného statku museli však získat měšťanská práva v tehdejší královské městě Praze, a to z toho důvodu, aby mohli oprávněně vlastnit zemskodeskový statek. Jediným doloženým člověkem, jenž tak činit nemusel, byl nejspíše sládek Anton Kraus (starší) zmiňovaný roku 1790 jako svědek svatebčanů, který již byl měšťanského stavu. Dle katastru království Českého od Jaroslava Schallera z roku 1802 je získání tohoto měšťanského práva několika bývalými poddanými zmiňovaného statku doloženo.

Statek Kaceřov od roku 1795 tedy vlastnili jeho bývalí poddaní, kteří sami sebe označovali v úředních dokumentech za spoluvlastníky (*Mitbesitzer*). Dle schematismů království Českého jsou poddaní uváděni jako vlastníci statku až do roku 1837.

V roce 1798 prodali tito spoluvlastníci dvůr Rusov panu Johannu Erhardu Löwovi, který ho postoupil patrně svému synovi Johannu Löwovi. Na základě opisu smlouvy z pozemkové knihy ke dni 19. června 1800 je doložen jako vlastník statku Rusov již zmiňovaný Johann Löw. Po jeho úmrtí dne 20. června 1811 převzala statek Rusov vdova Marie Anna Löw (umírá 24. června 1813) a po ní patrně Johann Niklas Löw zmiňovaný jako vlastník statku Rusov v roce 1828. Ten ho vlastnil až do své smrti dne 30. prosince 1842. Statek Rusov byl veden jako samostatný zemskodeskový statek, který měl dle *Příruční knihy o soudním a politickém rozvrhu korunní země České* na sklonku patrimoniální správy v roce 1849 spadat pod místní soud v Chlumu Svaté Maří, avšak v roce 1847 byl dle Sommerovy topografie uváděn mylně jako vrchnostenský dvůr spadající pod statek Kaceřov (podobně uvádí i František Palacký). Z období dvacátých až čtyřicátých let 19. století pocházejí soudní spisy, týkající se vlastníka statku Johanna Niklase Löwa na Rusově, jež dokládají příslušnost statku Rusov k místnímu soudu v Kaceřově. Hospodaření statku Rusov bylo v 19. století ve vlastní režii.

V roce 1818 bylo Fiskálním úřadem v Praze zamezeno prodeji zámku Kaceřov Johannu Ullmannovi z toho důvodu, že zámek zapsaný v zemských deskách jako součást statku Kaceřov nemohl být prodán samostatně.

V letech 1838–1841 je ve schematismech království Českého uváděno, že vlastníci statku Kaceřov jsou neznámí.

Mezi lety 1841–1844 je doložen v soudních spisech uložených ve fondu jako jediný vlastník statku Kaceřov Kaspar Kahler, který spoluvlastnil ve stejné době se svým příbuzným Andreasem Kahlerem také statek Lítov. Kaspar Kahler pravděpodobně prodal v roce 1845 velkostatek Kaceřov novému vlastníkovi Josephu Augustu Hechtovi za 130 050 zlatých.

Joseph August Hecht pocházel z chebské měšťanské rodiny a v době předcházející koupi statku Kaceřov se věnoval podnikání s minerální vodou v oblasti Františkových Lázní, kde byl nakonec roku 1843 jmenován chebským magistrátem do pozice inspektora minerálních pramenů. Po koupi statku v Kaceřově se výrazně politicky i hospodářsky angažoval ve společenském životě. Dne 29. června 1851 se podílel na založení hospodářské společnosti pro Chebsko (*landwirtschaftlicher Verein für den Egerer Kreis*), jejímž byl prvním prezidentem a působil také jako viceprezident v Obchodní a živnostenské komoře v Chebu. Dne 18. března 1861 byl dokonce zvolen poslancem do českého zemského sněmu

za okres Falknov-Kynžvart, avšak svůj poslanecký mandát z důvodu nemoci nikdy nevykonával a kvůli předčasné smrti nesložil ani poslanecký slib.

Dle topografie Johanna Gottfrieda Sommera z roku 1847 patřil ke statku Kaceřov vrchnostenský zámek, hospodářský dvůr, pivovar na váрку o 7 sudech, vinopalna, lesní úřad (myslivna) a patrně další budovy. Součástí velkostatku však už nebyl mlýn v Kaceřově patřící v dané době rodině Hahnů. Cihelna jako vlastnictví majitelů velkostatku je uvedena až v roce 1859 v díle *Adressenbuch Handlungsgremien, Fabriken und Gewerbe des Königreichs Böhmen für das Jahr 1859*, kdy byl jejím majitelem Joseph August Hecht.

Za Josepha Augusta Hechta byl statek Kaceřov propachtován Bertholdovi Wilhelmu Friedrichu Nagelovi (narozen v Prusku), což je doloženo pro roky 1858, 1860 a 1861.

Okolo roku 1861 ještě za života Josepha Augusta Hechta měl kaceřovský pivovar údajně uvařit 40 sudů piva na váрку a měl zaměstnávat bavorského sládka, který vařil piva bavorského typu.

Po smrti Josepha Augusta Hechta dne 13. prosince 1861 se starali o majetek poručníci, a to až do roku 1868, kdy byl převeden na jeho vnuky Josepha, Oscara a Victora Hechtovy, kteří statek Kaceřov prodali dne 11. listopadu 1868 Karlu Ignatzi Josephu Adamovi von Altvater za 140 000 zlatých. Ten vlastnil statek až do své smrti dne 7. února 1885.

Po úmrtí svého chotě Karla Ignatze Josepha Adama von Altvater spravovala dočasně statek Kaceřov jeho vdova Karolina Maria Klementine von Altvater, rozená von Zedtwitz. Na sklonku roku 1885 ho prodala Efraimu Popperovi z Plzně za 154 000 zlatých.

Nový majitel byl i se svou rodinou představiteli obce Kaceřov slavnostně uvítán až dne 6. května 1886. Za jeho doby dle německého kronikáře vzrostl počet osob české národnosti pracujících na velkostatku a žijících v obci Kaceřov (dle sčítání lidu z roku 1890 zde mělo žít 41 Čechů).

V roce 1894 prodal kaceřovský statek Efraim Popper sládkovi Josefu Kohlovi z Tachova za 180 000 zlatých. Josef Kohl však zemřel dne 10. srpna 1897. Statek poté převzal patrně jeho syn Josef Franz Kohl, protože až do roku 1911 je statek Kaceřov uváděn jako majetek Josefa Kohla.

Hospodářský dvůr sídlící v Kaceřově fungoval dle schematismů z konce 19. století a počátku 20. století ve vlastní režii. Parcelní pozemky spadající pod hospodářský dvůr však byly částečně rozparcelovány a pronajaty. Dle schematismu Johanna Procházky z roku 1880 bylo za doby Karla von Altvater ve vlastní režii hospodářského dvora 131 ha půdy a 61 ha bylo pronajato. Výměra vlastnictví statku byla za Karla von Altvater celkově 338 ha, z toho 192 ha měla být zemědělská plocha, 137 ha lesní půda a zbylých 9 ha v uvedeném

schematismu nebylo blíže specifikováno. Za jeho nástupců Efraima Poppera a Josefa Franze Kohla byla celková výměra pozemků snížena na 330,75 ha. Pozemky tvořily pole, louky, zahrady, park, lesy, rybníky, rašeliniště, pískovcové lomy, hliniště, kamenné lomy a zastavěná půda. K produktům velkostatku Kaceřov patřily na konci 19. století a počátkem 20. století řepa, luštěniny, píce pro dobytek, obilí, brambory, zelí, dobytek (prasata, drůbež...), dříví, pivo a cihly.

Z průmyslových podniků fungovaly v tomto období pivovar, který byl propachtován, a cihelna provozovaná ve vlastní režii.

V roce 1911 prodal Josef Franz Kohl statek berlínskému univerzitnímu profesorovi Karlu Ballodovi z Grunewaldu a jeho švagrovi Peterovi Salitzovi z města Rigy, který byl před koupí pachtýřem blíže nespecifikovaného korunního statku nejspíše v dnešním Lotyšsku (dříve část Ruské říše). Ti ho vlastnili krátce a roku 1916 získal statek Kaceřov Oskar Mitreiter, který ve stejném roce prodal svůj statek Hetov (něm. *Hettau*) na Teplicku.

O fungování hospodářství statku Kaceřov v době mezi lety 1911–1918 částečně vypovídá dobový periodický tisk. Z něho vyplývá, že snad přibližně mezi lety 1914–1915 došlo k přerušení provozu pivovaru statku Kaceřov, tehdy situovaného blízko zámku, který předtím kromě výroby piva zajišťoval i prodej sladu, a dále, že statku chyběli zaměstnanci. V roce 1914 jsou zprávy o tom, že statek Kaceřov potřebuje vhodnou rodinu pro řízení svého mléčného hospodářství, která by měla na starost 45 kusů hovězího dobytka.

V roce 1918 ještě před rozpadem Rakousko-Uherska koupil statek Kaceřov Jakub Bedřich Linhart, jenž ve stejné době prodal značnou část svého statku v Untersiebenbrunnu v dnešním Rakousku. Dle zápisů z kaceřovské obecní kroniky byl před získáním statku Kaceřov mluvčím české menšiny ve Vídni. V době Československé republiky patřil Jakub B. Linhart k členům Svazu československých velkostatkářů v Praze a to přibližně mezi lety 1919–1929. Z hospodářského hlediska pravděpodobně definitivně ukončil svoji činnost pivovar, nacházející se v areálu hospodářského statku Kaceřov, který byl od roku 1925 veden jako podnik, jenž byl mimo provoz. Na základě statistických údajů přibližně k roku 1928 je uváděna dle práce Jana Voženíka *Předběžné výsledky československé pozemkové reformy. Země Česká a Moravsko-slezská* vedle majitele Jakuba B. Linharta jako spolumajitelka kaceřovského statku Františka Linhartová. K tomuto období jsou zmiňovány ve vlastnictví statku budovy pivovaru, sladovny a cihelny. Za doby vlastnictví Jakuba B. Linharta je přibližně okolo roku 1920 doloženo zástavní právo na velkostatek pro Cyrilometodějskou záložnu v Brně. Další pohledávky v rámci zástavního práva velkostatku Jakuba B. Linharta se objevují u Hospodářské záložny statkářů a nájemců v Praze

(roky 1927, 1929), u Hypoteční banky České (rok 1929) a dalších věřitelů. Pravděpodobným důvodem zadlužení kaceřovského velkostatku byly velké podnikatelské plány Jakuba Bedřicha Linharta týkající se výroby piva, dobývání rašeliny a uhlí. Vytčených cílů se mu však nepodařilo dosáhnout, jako tomu bylo např. při neúspěšném jednání o prodeji rašeliny Karlovým Varům.

Dle *Českého deníku* měl být kaceřovský velkostatek prodán ze strany Jakuba B. Linharta na základě údajné dohody s funkcionáři E. Hrubým, J. Škábem a dr. J. Kubistou z Národní jednoty severočeské přednostně českým vlastníkům. K prodeji velkostatku Kaceřov bratrům Františkovi a Josefu Kinclovým došlo na základě tržové smlouvy ze dne 25. října 1928, která je krátce zmíněná ve výťahu z pozemkových knih. Prodejní částka měla činit 2 900 000 Kč za nemovitosti a dalších 750 000 Kč za živý a mrtvý inventář (zásoby sena, slámy...). Bratři Kinclové údajně zaplatili za nemovitosti 800 000 Kč a jejich rodiče František a Marie Kinclovi 300 000 Kč za inventář velkostatku. Linhart si ponechal vlastnické právo na inventář velkostatku až do úplného zaplacení, což se do tří let od dané doby nestalo. Kromě toho nebyly zaplacený od prodeje samotného velkostatku poplatky převodní, daně a ani jiné poplatky. Berní úřad ve Falknově nad Ohří (dnešní Sokolov) z toho důvodu uvalil na velkostatek Kaceřov vnucenou správu a vnuceným správcem se stal v červnu roku 1931 dřívější vlastník Jakub B. Linhart. V záležitostech právních i vlastnických vystupoval dle výťahu z pozemkových knih od roku 1931 pouze František Kincl bez svého bratra. Polovina velkostatku spadala v roce 1931 pod držitele velkostatku a druhá polovina v souvislosti s pohledávkami Hospodářské záložny statkářů a nájemců v Praze pod vnucenou správu. Na základě rozsudku ze dne 8. dubna 1932 ze strany Krajského soudu civilního v Praze bylo přiznáno oprávnění vymahatelnosti pohledávek ze strany Hospodářské záložny statkářů a nájemců v Praze a bylo vyhlášeno dražební řízení. K dražebnímu řízení se v rámci svých pohledávek připojila v roce 1932 také Cyrilometodějská záložna v Brně. Dne 31. prosince 1932 zemřel Jakub B. Linhart, který vykonával až do té doby funkci vnuceného správce. Po něm měl nastoupit jako vnucený správce Němec Carl Kreissl z Chebu.

Dle tržové smlouvy ze dne 10. července 1934 došlo k převodu kaceřovského velkostatku na Ing. Antonína Vávru se zástavním právem za nedoplatek tržové ceny 2 000 000 korun. Po Antonínu Vávrovi vlastnil dle obecní kroniky kaceřovský velkostatek Stanislav Hájek a po něm je zmíněn k letům 1935 a 1936 ještě jako jediný majitel kaceřovského velkostatku Miroslav Skřivánek z Horních Mokropsů. Dne 21. prosince 1934 došlo na základě usnesení Krajského soudu civilního v Praze ke zrušení zástavního práva týkající se váznoucí pohledávky Hypoteční banky České v hodnotě 850 000 korun. Dne 17. června 1935 bylo

zahájeno nové dražební řízení velkostatku Kaceřov, kdy věřitelem byla finanční správa československého státu s vymahatelnou pohledávkou 1 339 766,40 korun.

V době Československé republiky zpočátku neproběhly žádné změny v rozloze velkostatku. Jakubu B. Linhartovi byl veškerý majetek s celkovou výměrou 331,31 ha propuštěn ze záboru. Ve 30. letech 20. století se však postupně snižuje jeho rozloha. Kolem roku 1932 činila 328 ha a do roku 1936 klesla celková výměra na přibližných 315,40 ha.

V roce 1936 koupila velkostatek Kaceřov prostřednictvím pana Dr. Johanna Lehrmanna továrna na stávkové zboží *Johann Lehrmann a synové* sídlící v Plesné. Mezi lety 1936–1945 byl velkostatek Kaceřov majetkem zmíněné firmy. V roce 1938 působili na velkostatku v Kaceřově 1 správce, 1 šafář, 3 kočí, 1 hajný, 15 nádeníků a ještě 2 pracovníci (starali se pravděpodobně o dobytek). Ve stejném roce jsou doloženy dle kroniky ve vlastnictví velkostatku budovy č. p. 1 (zámek), č. p. 9, č. p. 28, č. p. 50, č. p. 63, č. p. 67, č. p. 69, č. p. 75, č. p. 78, č. p. 86, č. p. 87 a č. p. 88. V roce 1940 měl velkostatek Kaceřov jako majetek firmy *Johann Lehrmann a synové* hodnotu 286 300 říšských marek. Kromě toho je v době působení této firmy doložena u velkostatku Kaceřov vnucená správa. K roku 1941 je doložený vnucený správce pro objekty velkostatku Kaceřov č. p. 28 a č. p. 88. Ten byl odlišný od správce velkostatku Kaceřov, který vykonával správu statku.

K lednu roku 1942 jsou doloženy dle výtahu ze zemských desek, které byly pořízeny z činnosti Úředního soudu Litoměřice, stavební a pozemkové parcely u statku Kaceřov. Na stavebních parcelách velkostatku Kaceřov měly být dle zmíněného výtahu tyto objekty: zámek č. p. 1 a dvůr, obytný dům zahradníka, strojovna a stodola, obytný dům č. p. 64, obytný dům č. p. 75 a část sladovny, pivovar, tři kůlny, obytný dům č. p. 63, obytný dům č. p. 67 a hasičská zbrojnice. K pozemkovým parcelám velkostatku patřily dle zmiňovaného výtahu zahrady, pole, louky, pastviny, lesy, rašeliniště, rybníky a polní cesty.

V roce 1945 přešla do národní správy společnost *Johann Lehrmann a synové, továrna na stávkové zboží v Plesné u Chebu*, pod níž spadal i velkostatek Kaceřov. Podnik byl přejmenován na *Jan Lehrmann a synové v Plesné, národní správa*. Od 1. dubna 1946 mělo údajně hospodařit na kaceřovském velkostatku *Horské pastevní družstvo zapsané společenstvo s ručením obmezeným Falknov nad Ohří*. V této souvislosti výše uvedené pastevní družstvo odmítlo zaplatit úhradové soudní poplatky za kaceřovský velkostatek pro rok 1945, které po něm požadovala v roce 1947 firma *Továrny stávkového zboží, národní podnik, závod Plesná u Chebu*, s odůvodněním, že začalo hospodařit teprve od 1. dubna 1946. Vyhláškou ministerstva průmyslu č. 1108 ze dne 7. března 1946 se stala firma

Jan Lehrmann a synové v Plesné, národní správa součástí společnosti Továrny stávkového zboží, národní podnik, Aš. Z toho důvodu došlo i k přejmenování předchozí firmy na Továrny stávkového zboží, národní podnik, závod Plesná u Chebu.

Úřední správa se nacházela na zámku (tehdy dům č. p. 1), kde sídlili majitelé a správci kaceřovského statku. Zámek se nacházel poblíž Libockého potoka ve stejnojmenné obci Kaceřov (okres Sokolov, Karlovarský kraj), která leží západně od Chlumu Svaté Maří.

Dle soupisu poddaných podle víry z roku 1651 měl mít Wolf Caspar Pergler von Perglas v tomto roce na svém rytířském statku Kaceřov jednoho písaře jménem David Popper. Prokazatelné působení patrimoniálního úřadu v Kaceřově (něm. *Amt Katzengrün, Amtskanzlei Katzengrün*, v roce 1832 používán výraz *Direktorialamt des Gutes Katzengrün*) lze však kontinuálně doložit až od roku 1740, kdy byla založena nejstarší dochovaná pozemková kniha statku Kaceřov, která je nejstarší archiválií dochovanou ve fondu. Kniha vznikla na sklonku poručnické správy Anny Cathariny Theresie Pergler von Perglas, rozené von Schirnding, vdovy po Josephu Ferdinandovi Perglerovi von Perglas. Prvním úředníkem, který do ní zapisoval, byl Johann Joseph Stingl (1740–1744). Ten byl označován německy jako *p. t. Verwalter* či *p. t. Gerichts Verwalter*, česky tedy jako správce nebo jako soudní správce. V opisu smlouvy ze dne 25. února 1744 v nejstarší pozemkové knize je uveden jako *Actuarius* neboli písař.

Správci statku se pro období čtyřicátých a počátku padesátých let 18. století označovali jako *Gerichts Verwalter*. Poté až do konce 18. století většinou jako *Verwalter* a pro dobu první poloviny 19. století převážně jako *Amtsverwalter* (v této době i *Verwalter, Amtsdirektor* a *Direktor*). Skoro všichni písemně doložení správci statku Kaceřov v období od druhé poloviny 18. století až do první poloviny 19. století vykonávali svoji funkci zejména na vrchnostenském úřadě v Kaceřově. Existují však výjimky jako Johann Josef Kolbenschlag, který působil v roce 1749 zároveň jako správce na úřadech velkostatku Kaceřov a velkostatku Nový Dvůr. Úřad velkostatku Nový Dvůr zanikl patrně někdy v roce 1750, protože pozemkové knihy zemského statku Nový Dvůr byly v té době vedeny už správou velkostatku Kaceřov. Další prokazatelnou výjimkou je krátké období za správce Antona von Friedenfelda, zmiňované v květnu a v červnu roku 1842. Anton von Friedenfeld totiž zároveň vykonával úřad správce na sousedním statku v Lítově. V té době byl totiž vlastníkem statku Kaceřov pan Kaspar Kahler, jenž zároveň spoluvlastnil statek Lítov se svým příbuzným.

V úředních písemnostech je velkostatek Kaceřov označován jako statek Kaceřov, dominium Kaceřov (objevuje už ve třicátých letech 19. století) nebo jako rytířský statek Kaceřov (německy *Gut Katzengrün*, *Dominium Katzengrün* nebo *Rittergut Katzengrün*).

Správci statku Kaceřov vykonávali také pravomoci soudní. To platilo až do roku 1788, kdy soudní moc na základě josefínských reforem převzali úředníci, zvaní justiciáři. Od této doby se vyskytuje na rytířském statku Kaceřov v archiváliích označení pro místně příslušný soud (něm. *Ortsgericht Katzengrün*), a to až do roku 1850.

Justiciáři se objevují v úředních písemných pramenech statku Kaceřov poprvé od roku 1788. Na rozdíl od správců byla jejich územní působnost většinou daleko širší a svou činnost vykonávali i na soudech jiných dominií. Justiciář Vinzenz Glückselig a jeho otec Martin Glückselig (pravděpodobně stejná osoba jako justiciář v úředních knihách statku Kaceřov) včetně jejich rodin jsou doloženi dle matričních záznamů jako měšťané žijící ve městě Chebu. V opisech úředních knih a soudních spisech statku Kaceřov jsou doloženi i nižší úředníci zvaní aktuáři.

Po zániku patrimoniální správy přešla veřejná agenda až na výjimky (např. výkon patronátních práv) na státní úřady. Velkostatku zůstala po roce 1850 až na drobné výjimky pouze agenda hospodářská, kterou vykonával vrchní a zároveň hospodářský správce. Kromě správce do hospodaření zasahovali i vlastníci statku a to až do roku 1931, kdy se statek ocitl kvůli zadlužení ve vnucené správě. Od té doby zde byl pověřený vnucený správce, vedle něhož nadále působil hospodářský správce.

V druhé polovině 18. století až do přelomu 19. – 20. století jsou souvisleji doloženi nižší úředníci jako revírníci, sládkové a zahradníci. Kromě nich je doložen pro druhou polovinu 18. století úřad myslivce a šafáře a pro druhou polovinu 19. a první polovinu 20. století úřad šafáře, hajného, hospodářského adjunkta a hospodářského kontrolora. Dlouhodobě řídili pivovar sládkové z rodu Krausů.

Jména vlastníků, úředníků a zaměstnanců statku jsou uvedena v příloze č. 4.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Původcem archiválií uložených v archivním fondu *Velkostatek Kaceřov* je velkostatek Kaceřov (okres Sokolov).

Z archiválií původce se zachovaly zejména pozemkové knihy statku Kaceřov. Pozemkové knihy (inv. č. 3–20) byly předány dne 26. května roku 1850 Okresnímu soudu Sokolov. Před předáním byly pozemkové knihy zapečetěny červenou voskovou pečeti

s opisem KATZENGRÜNER AMT a propíchnuty pečetní šňůrou. Úředníci Okresního soudu Sokolov pokračovali zápisy v některých předaných pozemkových knihách, dokud nebyly založeny knihy nové. Nejdéle tomu bylo u pozemkové knihy inv. č. 8 pro statek Kaceřov, a to až do roku 1881.

Dne 14. listopadu 1898 předal Okresní soud Sokolov Zemskému archivu království Českého v Praze část pozemkových knih statku Kaceřov (inv. č. 3, 4, 10, 11 a 16). Zbytek pozemkových knih (inv. č. 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 18 a 19) předal tentýž soud dle nedatovaného soupisu patrně někdy mezi lety 1898–1937, nejspíše pak ve třicátých letech 20. století. Kromě těchto uvedených knih předal Okresní soud Sokolov pozemkovou knihu později označenou signaturou Falknov 168. Ta byla založena až v roce 1852 na okresním soudu, a tak byla v sedmdesátých letech 19. století zařazena do fondu tohoto původce. Následně ještě v roce 1937 dodatečně odevzdal Okresní soud Sokolov už do přejmenovaného archivu nazývaného Archiv země České knihy listin č. 2 (inv. č. 20) a č. 3. Kniha listin č. 3 (Falknov 303) byla založena až v roce 1851 na okresním soudu. Zde ještě před předáním do Archivu země České byla zařazena do fondu tohoto původce. Po předání pozemkových knih do Archivu země České došlo k jejich označení signaturami, které jsou uvedeny v inventárním seznamu.

Kromě archiválií uvedených v inventárním seznamu této AP lze také doložit, že přibližně mezi lety 1750–1788 byly v sídle vrchnostenské správy velkostatku Kaceřov vedeny také pozemkové knihy statku Nový Dvůr (signatura Falknov 316 a signatura Falknov 2527), jež jsou součástí archivního fondu *Velkostatek Lítov*. Pozemková kniha statku Nový Dvůr (signatura Falknov 2527), vedená dříve správou velkostatku Mostov a později samostatnou správou velkostatku Nový Dvůr, byla správou velkostatku Kaceřov převzata. Mladší pozemková kniha statku Nový Dvůr (signatura Falknov 316) již vzešla z činnosti správy velkostatku Kaceřov. Po prodeji statku Nový Dvůr byly předány obě pozemkové knihy patrně spolu s jinými archiváliemi správě velkostatku Lítov.

Z ostatních dokumentů původce se dochovalo pouze torzo spisů z první poloviny 19. století. Jedná se o spisy týkající se těžkých policejních přestupků, smírů, soudních sporů, pozůstalostí poddaných, poručenství a opatrovnictví, knihovních záležitostí a soudních odhadů. Také v tomto případě jde o spisy, které byly předány roku 1850 Okresnímu soudu Sokolov. Pravděpodobně při předání spisů Okresnímu soudu Sokolov došlo k dodatečnému označení jednotlivých soudních spisů signaturami uvedenými v inventárním seznamu.

V prostorách Okresního soudu Sokolov zůstaly soudní spisy patrně až do jejich předání do Státního archivu v Kadani. Ze Státního archivu v Kadani byly soudní spisy jednotlivých

velkostatků převezeny dne 19. května 1960 do Státního archivu v Klášterci nad Ohří pod přírůstkovým číslem 109. Zde došlo k roztrídění jednotlivých soudních spisů, přičemž spisy týkající se Kaceřova byly dány do nově utvořeného fondu *Statek Kaceřov*, který byl umístěn do prostor zámku v Klášterci nad Ohří. Archivní fond pod názvem *Statek Kaceřov* (značka Vs Kaceřov) obsahoval dle evidenčního listu ke dni 30. června 1960 podepsaného archivářem Jiřím Kynčilem archiválie o časovém rozsahu 1820–1850, které se měly nacházet ve dvanácti balících. Tento údaj byl později z blíže nespecifikovaných důvodů přeškrtnut a přepsán na jeden balík.

Dne 21. února 1961 byly ze Státního ústředního archivu v Praze předány do Státního archivu v Plzni pozemkové knihy dominií, jejichž fondy měl ve správě. Jednalo se o 10 391 knih, které sem byly převezeny v letech 1962–1963. Ve Státním archivu v Plzni z nich byla vytvořena *Sbírka pozemkových knih kraje Západočeského*. V roce 1963 se začalo s vytvářením kartotéčních lístků ke všem pozemkovým knihám. Kartotéční lístky k pozemkovým knihám velkostatku Kaceřov vytvořil archivář Karel Fleissig.

Archiválie velkostatku Kaceřov uložené ve Státním archivu v Klášterci nad Ohří byly roku 1969 přesunuty do žlutické pobočky Státního archivu v Plzni. Dne 28. června 1972 byly ze Státního archivu v Plzni do jeho pobočky ve Žluticích pod přírůstkovým číslem KP 6/72 předány pozemkové knihy velkostatků (celkem 2 218 knih v rozsahu 129,24 bm), provenienčně náležející do fondů velkostatků uložených v této pobočce. Z tohoto souboru bylo vytríděno 18 úředních knih, které byly následně zařazeny do archivního fondu *Velkostatek Kaceřov* a došlo tak ke spojení s výše uvedenými spisy, převzatými ze Státního archivu v Klášterci nad Ohří.

V sedmdesátých letech 20. století došlo také patrně k zařazení části katastrální mapy obce Drsný Chlum do archivního fondu *Velkostatek Kaceřov*, která je zmiňována jako součást tohoto fondu již v *Průvodci po archivních fondech Státního archivu v Plzni* z roku 1975. Z průvodce pro rok 1975 a z evidenčního listu datovaného původně k roku 1987 vyplývá, že mezi lety 1975–1987 se rozrostl fond z 10 kartenů na 11 kartenů soudních spisů. V této době došlo nejspíše k vytrídění spisů týkající se pozůstalostí, které byly původně ve třech kartonech. Do nového kartonu byly patrně zařazeny už tehdy výrazně poškozené pozůstalostní spisy z let 1801–1831. V evidenčním listě původně ze dne 30. listopadu 1987 (několikrát aktualizován ke dnům 1. lednu 1998 a 22. květnu 2001) je poprvé špatně datována část katastrální mapy obce Drsný Chlum do roku 1930.

V roce 2006 byl archivní fond *Velkostatek Kaceřov* přestěhován z pobočky ve Žluticích do nových prostor pracoviště Klášter u Nepomuka, kde je tento fond uložen dodnes.

Kromě archiválií původce uložených v tomto fondu se archiválie pocházející z činnosti velkostatku Kaceřov nacházejí ještě ve fondu *Johann Lehrmann a synové, továrna na stávkové zboží, Plesná* (EL NAD 10779). Naprostá většina archiválií tak byla patrně ztracena nebo zničena, což bylo způsobeno zřejmě především tím, že se majitelé velkostatku často střídali.

Před zahájením pořádacích prací obsahoval archivní fond *Velkostatek Kaceřov* 18 úředních knih, 11 kartonů a 1 mapu s celkovou metrází 2,13 bm.

III. Archivní charakteristika fondu

Archivní fond *Velkostatek Kaceřov* obsahuje archiválie z let 1740–1941 o celkovém rozsahu 2,16 bm. Obsahuje 20 úředních knih, 11 kartonů a 1 mapu. Časový rozsah fondu je dán datací vzniku nejstarší a nejmladší archiválie. Před uspořádáním fondu byl uváděn jeho časový rozsah 1740–1930. V průběhu pořádání však bylo zjištěno, že katastrální mapa obce Drsný Chlum byla chybně datována k roku 1930, a to už na evidenčním listě z roku 1987. Při současném pořádání byla její datace na základě diplomatického rozboru opět posunuta přibližně k roku 1870, jako tomu bylo v *Průvodci po archivních fondech Státního archivu v Plzni (Svazek 4)* z roku 1975. Během pořádacích prací proběhlo také přearažení dvou lesních hospodářských plánů statku Kaceřov ze *Sbírky lesních hospodářských map a plánů kraj Karlovy Vary* do fondu *Velkostatek Kaceřov*, protože oba lesní hospodářské plány pocházejí z činnosti původce tohoto fondu. Na základě přearažení lesních hospodářských plánů statku Kaceřov do fondu *Velkostatek Kaceřov* došlo k posunutí časového rozsahu archivního fondu do roku 1941.

V roce 1971 uspořádal spisy archivář JUDr. Jan Haubert a vyhotovil k nim inventární seznam.

Před zahájením současných inventarizačních prací se v archivním fondu dalo orientovat s pomocí interních archivních pomůcek (kartotéční lístky k bývalé sbírce pozemkových knih) a *Průvodce po archivních fondech Státního archivu v Plzni (Svazek 4)* z roku 1975.

Pořádací práce byly zahájeny v listopadu roku 2017. Při jeho inventarizaci a vypracování archivní pomůcky se postupovalo dle metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek ze dne 12. března 2010 s účinností od 1. dubna 2010 a dle dodatku k tomuto pokynu č. j. SOAP/006-1300/2014 s platností od 15. července 2014 a dále podle základních pravidel (*Metodické návody a instrukce pro zpracování archivního materiálu, Sborník archivních prací. Roč. X, 1960, č. 2, s. 215–*

310; Michael WANNER a kol. *Základní pravidla pro zpracování archiválií*. Praha: Odbor archivní správy a spisové služby MV, 2013, kapitola 2).

Během pořádání byly do fondu *Velkostatek Kaceřov ze Sbírky lesních hospodářských map a plánů kraj Karlovy Vary* (EL NAD 242) přeřazeny dva lesní hospodářské plány statku Kaceřov o velikosti 0,03 bm vedené pod evidenčními čísly 299 a 300 (oba vyhotovené v lednu 1936). Archiválie vedené pod evidenčním číslem 298 (spisy lesního hospodářského plánu statku Kaceřov) zůstaly ve *Sbírce lesních hospodářských map a plánů kraj Karlovy Vary*, protože vznikly z činnosti lesnicko-technického oddělení, při tehdejších Okresním úřadu Karlovy Vary.

Úřední knihy velkostatku byly během pořádacích prací rozděleny na lesní hospodářské plány (inv. č. 1–2) a pozemkové knihy (inv. č. 3–20). Pozemkové knihy se dále dělí na knihy hlavní (inv. č. 3–8) a knihy dokladové (inv. č. 9–20). Uvedené rozdělení pozemkových knih navazuje na starší uspořádání vyhotovené archivářem Karlem Fleissigem.

Většina archiválií pochází z činnosti patrimoniální správy statku Kaceřov a dochovaly se díky tomu, že byly předány v roce 1850 Okresnímu soudu Sokolov. Dále se zachovala část mapy stabilního katastru Drsný Chlum, která je poprvé zmiňována až v *Průvodci po archivních fondech Státního archivu v Plzni* z roku 1975 a dva lesní hospodářské plány statku Kaceřov.

Pozemkové knihy velkostatku Kaceřov jsou zachovalé a v uspokojivém stavu. Nesou však určité známky poškození, jako jsou některé poškozené pečete a vytažené pečetní šňůry, v malém rozsahu vypadávající či natržené stránky, poškození vnějšího deskového obalu u jednotlivých úředních knih nebo narušená vazba mezi stranami a deskami některých pozemkových knih (uvolněné stránky). Stav pozemkových knih je popsán podrobněji v inventárním seznamu.

Velmi poškozené plísni a vlhkostí jsou pozůstalostní spisy vrchnostenského soudu v Kaceřově z období let 1801–1831 uložené v kartonu č. 3. Spisy byly dány do ochranného obalu, aby nedocházelo k jejich dalšímu poškození. Dané archiválie jsou ve značně erozním stavu a při manipulaci hrozí jejich rozpad. Z toho důvodu není vhodné je poskytovat k badatelskému nahlížení. U těchto spisů by bylo vhodné provést restaurátorský zásah. Stav spisového materiálu je blíže uveden v inventárním seznamu.

V dataci pozemkových knih nebyly zohledněny marginální poznámky a odkazy učiněné na okrajích listů, ani záznamy o úředním uzavření knihy (např. u některých knih k roku 1849), pokud se do knihy přestalo fakticky zapisovat už před datem jejího definitivního uzavření. Jako priora se zohledňují v pozemkových knihách opisy smluv datované před založením

pozemkových knih a u spisového materiálu starší dokumenty vzniklé v téže věci a dodatečně přiložené k souvisejícím spisům. Jako posteriora jsou u pozemkových knih považovány opisy smluv vzniklých po jejich předání Okresnímu soudu v Sokolově a opisy smluv v pozemkových knihách téhož typu vzniklých už v době, kdy se založily nové navazující knihy. Za posteriora u spisového materiálu se považují mladší dokumenty vložené k souvisejícím spisům a svým vznikem vybočující z dané řady. Posteriora i priora jsou v kulatých závorkách.

Archivní fond *Velkostatek Kaceřov* obsahuje část katastrální mapy obce Drsný Chlum. Archiválie není datována. Její datace byla určena na základě diplomatického rozboru přibližně do roku 1870.

V průběhu pořádacích prací byl upraven původní rozsah 2,13 bm fondu kvůli přírůstku úředních knih na 2,16 bm.

Archiválie téhož původce se zčásti dochovaly v archivním fondu *Johann Lehrmann a synové, továrna na stávkové zboží, Plesná* (EL NAD 10779). Tento fond obsahuje jednak archiválie vzniklé v době, kdy velkostatek vlastnil Johann Lehrmann, jednak z doby předcházející. Jedná se zejména o soupis majetku (něm. *Schätzung des landwirtschaftlichen Besitzes gehörig zum Gut Katzengrün*) velkostatku Kaceřov v době vlastníka Miroslava Skřivánka, jenž vznikl pravděpodobně z činnosti vnuceného správce Carla Kreissla z Chebu (dokládá otisk razítka na soupisu).

V AP se vychází u jmen obcí z díla Antonína Profouse *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny*, z *Retrospektivního lexikonu obcí ČSSR 1850 – 1970. Díl II. Svazek 1* (Praha 1978) a dále z Územně identifikačního registru ČR (internetové stránky www.iur.cz).

Z důvodu malého rozsahu fondu nebyly vyhotoveny k AP rejstříky.

Jazykem archiválií fondu je němčina. Archivní fond je považován za torzovitý.

Při pořádacích pracích mezi lety 2017–2018 nedošlo k žádné skartaci archiválií a není zaznamenána ani žádná předchozí skartace z doby existence archivního fondu.

Originální názvy úředních knih byly přejímány pouze z titulních listů či z předních stran desek, pokud se zachovaly. V případě jejich nedochování na titulních listech či na předních stranách desek došlo k převzetí názvů ze hřbetů knih (štítkové názvy, názvy psané na kůži), které však zpravidla vznikly později po založení knihy. Originální názvy jsou uvedeny v kulatých závorkách. Hranaté závorky označují nečitelné (a tedy domyšlené) nebo nejisté údaje.

IV. Stručný rozbor archivního fondu

Archivní fond *Velkostatek Kaceřov* obsahuje především archiválie z oblasti soudní agendy. Ovšem i soudní agenda je zachovalá jen torzovitě a pouze pro období první poloviny 19. století. Z předcházejícího období 18. století se dochovaly z činnosti velkostatku pouze pozemkové knihy, z nichž nejstarší byla založena v roce 1740. Dále fond obsahuje dva lesní hospodářské plány z období třicátých let 20. století a jednu katastrální mapu obce Drsný Chlum.

Uvedené archiválie jsou využitelné pro výzkum historického vývoje rytířského statku Kaceřov, jeho správy a poddanských záležitostí pro dobu druhé poloviny 18. století a první poloviny 19. století částečně se vztahem k jiným okolním patrimoniálním úřadům.

Cenné informace lze čerpat i o historii zemskodeskového statku Rusov v době první poloviny 19. století a to obzvlášť v kartonu č. 2, kde je uložen rozsáhlý spisový materiál týkající se soudních sporů Johanna Niklasa Löwa, držitele zemskodeskového statku Rusov. Archiválie mají význam také pro badatele z řad genealogů nebo pro badatele, jejichž zájmem je studium lesního hospodářství statku Kaceřov zejména ve třicátých letech 20. století.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond *Velkostatek Kaceřov* o časovém rozsahu let 1740–1941 uspořádal a archivní pomůcku k němu sestavil v letech 2017 až 2019 Mgr. Jaroslav Jirát ve Státním oblastním archivu v Plzni, pracoviště Klášter u Nepomuka.

V Klášteře dne 25. 06. 2019

Mgr. Jaroslav Jirát

Seznam použitých pramenů, literatury a jiných / internetových / zdrojů

Nevydané prameny:

NA, *Sbírka genealogická Dobřenského*, inv. č. 769 Pergler.

NA, fond *Svaz československých velkostatkářů*, inv. č. 1194. [online] [cit. 24. 2. 2018].

Dostupné z: <<http://www.badatelna.eu/fond/371/inventar/?q=Jakub+Linhart>>

SOA v Plzni, pracoviště Klášter, fond *Johann Lehrmann a synové, továrna na stávkové zboží, Plesná*, inv. č. 20, 36–37, 139–143, 152–154.

SOA v Plzni, pracoviště Klášter, fond *Velkostatek Hřebeny*, kniha K2, folio 70. [online]

[cit. 23. 2. 2018]. Dostupné z: <www.portafontium.eu>

SOA v Plzni, pracoviště Klášter, fond *Velkostatek Lítov*, kniha K8, folio 244, 274, 282–283, 285–286.

SOA v Plzni, pracoviště Klášter, fond *Velkostatek Lítov*, kniha K9, folio 166–176.

SOA v Plzni, pracoviště Klášter, *Sbírka lesních hospodářských map a plánů kraj Karlovy Vary*, ev. č. 298.

SOA v Plzni, pracoviště Klášter, fond *Státní oblastní archiv, pobočka Žlutice /nezpracováno/*, karton č. 2.

SOA v Plzni, *Sbírka matrik západních Čech*, sign. Habartov 01, sign. Hroznětín 10, sign. Cheb – sv. Mikuláš 015, 066, sign. Chlum sv. Maří 01, 02, 07, 14, 15, 19, 22, 26, 29, 30, 36, 40, 50, 58, 62, sign. Chodová Planá 06, sign. Kynšperk nad Ohří 006, 009, sign. Libá 26, sign. Svojšíň 02, sign. Tachov 61. [online]. Dostupné z: <www.portafontium.eu>

SOkA Sokolov, fond *Archiv obce Kaceřov /nezpracováno/*, obecní kronika Kaceřov. 1938–1939 (Gedenkbuch der Gemeinde Katzengrün angelegt im Jahre 1938), s. 7–13, s. 31–33, s. 56, s. 77–82, s. 180–200, s. 216–224. [online]. [cit. 27. 2. 2018]. Dostupné z: <www.portafontium.eu>

SOkA Sokolov, fond *Farní úřad Chlum svaté Maří I /nezpracováno/*, farní kronika Chlum Svaté Maří 1680–1845 (Archivum Culmense: Oder; Verfaste Copiae=Schrieften. Welche; Die Kirchen, die Pfarr, Pfarr=Herrn, Culm und die Unterthanen zu Thurn und Mardesgrün: sambt derer Grundt, und Bodenbetreffen. AuffGerichtet; Anno 1680), s. 1, s. 28, s. 48–49, s. 156. [online]. [cit. 27. 2. 2018]. Dostupné z: <www.portafontium.eu>

SOkA Tachov, fond *Okresní úřad Tachov*, kar 441, inv. č. 696, [online]. [cit. 27. 2. 2018].

Dostupné z: <www.portafontium.eu>

Tištěné a zpracované prameny:

Handbuch des Königreiches Böhmen, Prag : Gottlieb Haase Söhne, (1844–1848, 1851).

JECHL, Johann. *Statistische Nachweisungen über den land- und lehentäflichen Grundbesitz im Königreiche Böhmen*, Prag : Verlag der J. G. Calve'schen k. k. Universitäts-Buchhandlung, 1868, s. 80, s. 96.

JECHL, H. J. *Der böhmische Grossgrundbesitz*, Prag : J. G. Calve'sche k. k. Univ. – Buchhandlung, 1874, s. 27, s. 57.

JONÁK, Eberhard. *Der land- und lehentäfliche Grundbesitz im Königreiche Böhmen. Statistische Tafeln, im Auftrage des Central-Comité für die land- und forstwirthschaftliche Statistik Böhmens auf Grundlage ämtlicher Quellen bearbeitet*, Prag : Verlag des Central – Comité, 1865, s. 22, s. 46.

KLAR, Alois Paul. *Böhmens großer Grundbesitz, wie dieser in der königlichen Landtafel inneliegt*, Prag und Leipzig : Heinrich Hübner's Buchhandlung, 1856, s. 38, s. 70.

LUSTIG, Rudolf – SVĚTNIČKA, Franz. *Schematismus des Großgrundbesitzes in Böhmen*, Prag : Verlag : Mars, 1933, s. 402.

ORTH, Jan – SLÁDEK, František. *Topograficko-statistický slovník Čech čili podrobný popis všech měst, městysů, vesnic, pak zámků, dvorů, továren, mlýnů, hutí a podobných o samotě ležících stavení*, Praha : I. L. Kober, 1870, s. 259.

PALACKÝ, František. *Popis království českého čili podrobné poznamenání všech dosavadních krajů, panství, statků, měst, městeček, a vesnic, někdejších hradů a tvrzí, též samot a zpustlých osad mnohých v zemi české, s udáním jejich obyvatelstva dle popisu R. MDCCCXLIII vykonaného v jazyku českém a německém*, Praha : J. G. Kalve, 1848, s. 415–416.

PROCHÁZKA, F. Johann. *Topografisch-statistischer Schematismus des Grossgrundbesitzes im Königreiche Böhmen zugleich Adressenbuch sämtlicher bei demselben angestellten Beamten, des Forstpersonals u. s. w.*, Prag, 1880, s. 18.

PROCHÁZKA, F. Johann. *Topografisch-statistischer Schematismus des Grossgrundbesitzes im Königreich Böhmen zugleich Adressenbuch sämtlicher bei demselben angestellten*

Beamten, des Forstpersonals u. s. w. Zweite vermehrte und verbesserte Ausgabe, Prag, 1891, s. 449–450.

PRÖKL, Vinzenz. *Eger und das Egerland. Historisch, statistisch und topographisch dargestellt*, Falkenau a/d. Eger, 1877, s. 36–37, s. 79, s. 437.

Příruční kniha o soudním a politickém rozvrhu korunní země České, kterýžto prvejší nejvyšším rozhodnutím dne 26. června 1849, druhý pak nejv. rozhodnutím dne 4. srpna 1849 schválen jest, Praha, 1850, s. 486.

SCHALLER, Jaroslaus. *Topographie des Königreichs Böhmen. Zweyter Theil. Ellbogner Kreis*. Prag : Wenzel Piskaczek, 1785, s. 169.

SCHALLER, Jaroslaus. *Neu verfertigtes Catastrum des Königreichs Böhmen*, Prag : bey Caspar Widtmann, 1802, s. 48.

Schematismus für das Königreich Böhmen, Prag : Gottlieb Haase/Gottlieb Haase Söhne (ročníky 1805, 1808, 1810, 1813–1843).

SOMMER, Gottfried Johann. *Das Königreich Böhmen. Fünfzehnter Band. Ellbogner Kreis*, Prag : Friedrich Ehrlich, 1847, s. 37, s. 40–42, s. 298.

Stenografische Berichte des Böhmisches Landtages. Stenografická zpráva o 11. sezení druhých ročních porad vysokého sněmu českého od roku 1861, dne 8. ledna 1863. Nr. Ex. 3472, s. 8.

STIASNY, Johann. *Adressen=Buch der Handlungs-Gremien, Fabriken und Gewerbe des Königreichs Böhmen für das Jahr 1859*, Prag : Gottlieb Haase Söhne, 1859, s. 8.

ŠUMAVSKÝ, Franta Josef: *Deutsch-böhmisches Wörterbuch Erster Band. A–J*, Prag : Johann Spurný, 1844, s. 1028.

TITTEL, Ignác. *Schematismus a statistika statků velkých a rustikálních v království Českém*, Praha : Josef Springer, 1902, s. 221, s. 647.

TITTEL, Ignaz. *Statistik und Beamten Schematismus des Grossgrundbesitzes im Königreiche Böhmen*, Prag : Verlag der J. G. Calve'schen k. k. Hof- und Univ. – Buchhandlung, 1881, s. 10.

TITTEL, Ignaz. *Schematismus des Grossgrundbesitzes und grösserer Rustikalgüter mit einer agronomischen und Eisenbahnkarte des landtäflichen Besitzes im Königreiche Böhmen*, Prag : Jos. Springer, 1900, s. 244.

TITTEL, Ignaz. *Schematismus und Statistik des Grossgrundbesitzes und grösser rustikalgüter im Königreiche Böhmen mit einer agronomischen und Eisenbahnkarte*, Prag : Josef Springer, 1906, s. 274.

TITTEL, Ignaz. *Schematismus landtäflicher Güter, grösserer Rustikalwirtschaften Beamten und Pächter*, Prag : Verlag Josef Springer, Prag–I., 1910, s. 178.

VAŇATA, Jan: *Johann Lehrmann a synové, továrna na stávkové zboží, Plesná (1814) 1817–1946 (1952) : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 653 archivního fondu Johann Lehrmann a synové, továrna na stávkové zboží, Plesná (1814) 1817–1946 (1952) uložená v SOA v Plzni, pracoviště Klášter], Klášter 2011, s. 11.

VOŽENÍLEK, Jan. *Předběžné výsledky československé pozemkové reformy. Země Česká a Moravsko-slezská*, Praha, 1930, s. 30.

Periodický tisk:

Bohemia, 1851, 24. Jahrgang, Nr. 102, (3. 7.), s. 3; 1861, 34. Jahrgang, Nr. 20, (23. 1), s. 180.

Der Böhmishe Bierbrauer. Organ für die Interessen des gesamten Brauwesens., 1915, Neue Folge, Jahrgang XLII., Nr. 37 (14. 9.), s. 239.

Český deník. 1933, ročník 22, číslo 4. (4. 1.), s. 5; LUKAVSKÝ, František: Ještě o Kaceřově u Falknova nad Ohří, 1936, ročník 25, číslo 47 (16. 2.), s. 1; LUKAVSKÝ, František: Kaceřov čili tragedie českého majetku v pohraničí, 1936, ročník 25, číslo 74. (14. 3.), s. 4.

Egerer Zeitung, 1886, Jahrgang 40, Nr. 41 (22. 5.), s. 3; 1895, Jahrgang 49, Nr. 28 (6. 4.), s. 8.

Prager Abendblatt, 1868, Nr. 128 (29. 5), s. 2; 1895, Nr. 28 (4. 2.), s. 8; 1913, 47. Jahrgang, Nr. 198 (29. 8.), s. 7; 1914, 48. Jahrgang, Nr. 40 (19. 2.), s. 9; 1917, 51. Jahrgang, Nr. 98 (28. 4.), s. 12; 1917, 51. Jahrgang, Nr. 168 (25. 7.), s. 7.

Teplitz-Schönauer Anzeiger. Beilage zur Weihnachts-Nummer des „Teplitz-Schönauer Anzeiger“, 1916, 56. Jahrgang, Nr. 206, (24. 12.), s. 5.

Teplitz-Schönauer Anzeiger. Montag=Mittag=Ausgabe, 1911, 51. Jahrgang, Nr. 37 (6. 3.), s. 2.

Verhandlungen und Mittheilungen der k. k. patriotisch=ökonomischen Gesellschaft in Böhmen. Für das Jahr 1860. Nr. 14, Druck von Kohlíček & Sievers in Prag 1860, s. 116.

Wiener Landwirtschaftliche Zeitung, 1885, 35. Jahrgang, Nr. 88 (4. 11.), s. 709; 1894, 44. Jahrgang, Nr. 41 (23. 5.), s. 351; 1897, 47. Jahrgang, Nr. 16, (24. 2.), s. 125; 1897, 47. Jahrgang, Nr. 36 (5. 5.), s. 294; 1905, 55. Jahrgang, Nr. 55 (12. 7.), s. 491; 1908, 58. Jahrgang, Nr. 23 (18. 3.), s. 241; 1918, 68. Jahrgang, Nr. 47 (12. 6.), s. 370.

Westböhmisches Tagesblatt, 1936, Jahrgang XIX. Nummer 244, (20. 10.), s. 2.

Prameny vydané:

BURDOVÁ, Pavla – CULKOVÁ, Dagmar – ČÁŇOVÁ, Eliška – LIŠKOVÁ, Marie – RAJTORAL, František (edd.). *Tereziánský katastr český. Svazek 3 Dominikál*, Praha : Archivní správa ministerstva vnitra, 1970, s. 310–311.

ČÁŇOVÁ, Eliška (ed.). *Soupis poddaných podle víry z roku 1651. Loketsko*, Praha : Státní ústřední archiv, 1993, s. 54–57, s. 164–165.

DOSKOČIL, Karel (ed.). *Berní rula 2. Popis Čech r. 1654. Souhrnný index obcí, osad a a samot k berní rule*, Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1953, s. 405.

CHALUPA, Aleš – LIŠKOVÁ, Marie – NUHLÍČEK, Josef – RAJTORAL, František (edd.). *Tereziánský katastr český. Svazek 2. Rustikál (kraje K – Ž). Sumář a rejstřík*, Praha : Archivní správa ministerstva vnitra, 1966, s. 152–153, s. 164–165.

Literatura:

BÍLEK, V. Tomáš: *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618*. [Díl 1], V Praze : Nákladem Musea království Českého : František Řivnáč, 1882, s. 420.

BYSTRICKÝ, Vladimír a kol. *Státní archiv v Plzni. Průvodce po archivních fondech. Svazek 4*, Praha : Archivní správa ministerstva vnitra ČSR, 1975, s. 65–66, s. 111.

ČERNÝ, Václav. *Hospodářské instrukce. Přehled zemědělských dějin v době patrimoniálního velkostatku v XV.–XIX. století*, Praha : Československá Akademie Zemědělská, 1930, s. 59–60.

KORB, František. Příspěvky k dějinám Sokolovska. IV Chlum Svaté Maří. In *Karlovarsko. Vlastivědný sborník*, Karlovy Vary : Krajské nakladatelství Karlovy Vary, 1958, s. 74–84.

KOTĚŠOVEC, Václav – JOHN, Jiří. *Sokolovsko 1890–1950 (přes půl století). 2. vydání*, Sokolov : OKo, 2003, s. 93.

MINISTR, Josef: *Historický průzkum lesů – lesních hospodářských celků Kynšperk I, II. ÚHÚL Zvolen – pobočka Karlovy Vary, Plzeň* : Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, 1965, s. 76–77, s. 98.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny. Díl II. Ch–L*, Praha: Česká akademie věd a umění, 1949, s. 42, s. 214–215, s. 594.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny. Díl III. M–Ř*, Praha: Česká akademie věd a umění, 1951, s. 418, s. 552–553.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850–1970. Díl II. Abecední přehled obcí a částí obcí v letech 1850–1970. Svazek 1. Česká socialistická republika, Praha : Federální statistický úřad, 1978, s. 107, s. 166, s. 118, s. 195, s. 220, s. 418, s. 460.

ÚLOVEC, Jiří. *Ohrožené hrady, zámky a tvrze Čech. 1. díl A–M*, Praha : Libri, 2003, s. 279–286.

Internetové zdroje:

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, fond Císařské povinné otisky map stabilního katastru. [online]. [cit. 27. 2. 2018]. Dostupné z:

<http://archivnimapy.cuzk.cz/skici/skici/LOK/LOK158018420/LOK158018420_index.html>

Genea. Genealogické stránky. Část obce Drsný Chlum [online]. © 2012 OS Genea

[cit. 27. 2. 2018]. Dostupné: <<http://www.genea.cz/index.php?id=58&did=70694>>

Územně identifikační registr ČR – aplikace pro vyhledávání objektů na území České republiky [online]. Copyright © 1997-2012 SEAL, s.r.o. [cit. 6. 3. 2018]. Dostupné:

<<http://www.uir.cz>>

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratek

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
cca	přibližně
č. j.	číslo jednací
č. o.	část obce
č. p.	číslo popisné
ed., edd.	editor, editoři
EL NAD	evidenční list národního archivního dědictví
ev. j., ev. č., ev. j. č.	evidenční jednotka, evidenční číslo, číslo evidenční jednotky
fasc.	fascikl
ha	hektar
inv. č.,	inventární číslo
kar	karton
KP	kniha přírůstků
map	mapa
NA	Národní archiv
něm.	německy
okr.	okres
p. t.	latinská zkratka od <i>pleno titulo</i> (plným titulem)
pm	latinská zkratka od <i>Piae memoriae</i> (zbožné, blahé paměti)
roz.	rozená
s.	strana
sign.	signatura
SOA	státní oblastní archiv
SOkA	státní okresní archiv
sub n.	sub numero (pod číslem)
ukn	úřední kniha
vnuc. správce	vnucený správce
Vs	velkostatek

Příloha č. 2: Struktura archivního fondu

	Časový rozsah	Inv. č.	Počet ev. j.
I. KNIHY			
Dominikální agenda	1936–1941	1–2	2 ukn
Přenesená soudní agenda			
Pozemkové knihy hlavní	1740–1850 (1881)	3–8	6 ukn
Pozemkové knihy dokladové	(1793) 1794–1850 (1851)	9–20	12 ukn
II. SPISOVÝ MATERIÁL			
Manipulované spisy	1801–1850	21–26	11 kar
III. MAPY			
Část katastrální mapy Drsný Chlum	[1870]	27	1 map

Příloha č. 3: Dnešní a německá či již nepoužívaná znění místních jmen

Místní názvy doložené historicky v majetku statku Kaceřov kromě Tisové, Trnové (okr. Tachov) a Žitné (okr. Sokolov), které krátce vlastnil Wolf Caspar Pergler von Perglas.

Dnešní znění:

Drsný Chlum (zaniklá osada na území obce Chlum Svaté Maří, okr. Sokolov)

Dolní Pochlovice

(č. o. Kynšperk, okr. Sokolov)

Chotíkov (č. o. Kynšperk nad Ohří, okr. Sokolov)

Kaceřov (okr. Sokolov)

Liboc (č. o. Kynšperk nad Ohří, okr. Sokolov)

Nový Dvůr

(zaniklá osada na území obce

Kynšperk nad Ohří, okr. Sokolov)

Rusov (zaniklá osada na území obce Chlum Svaté Maří, okr. Sokolov)

Německá či již nepoužívaná znění:

Rauenkulm, Rauhenkulm, Rauh Kulm

Pochlowitz, Pochlovice,

Kottigau, Kotigau, Gottigau

Katzengrün, Gätzengrün, Getzengrün

Leibitsch

Neuhof, Neühoff

Reisengrün, Reussengrün, Reissengrün

Německá či nepoužívaná znění:

Gätzengrün, Getzengrün

Gottigau

Katzengrün

Kottigau, Kotigau

Leibitsch

Neuhof, Neühoff

Pochlowitz, Pochlovice

Rauenkulm, Rauhenkulm, Rauh Kulm

Reisengrün, Reussengrün, Reissengrün

Dnešní znění:

Kaceřov

Chotíkov

Kaceřov

Chotíkov

Liboc

Nový Dvůr

Dolní Pochlovice

Drsný Chlum

Rusov

Příloha č. 4: Zjištění vlastníci, úředníci a zaměstnanci statku Kaceřov

Osobní jména majitelů, úředníků a zaměstnanců nejsou počestřována. Uvádí se v podobě, v jaké se vyskytují v pramenech nebo v literatuře. Kurzíva vyznačuje data příslušné písemné zmínky, která se nemusí shodovat s počátkem nebo koncem držby statku či výkonu funkce. U období je v kulaté závorce někdy uvedeno datum a rok úmrtí. V hranatých závorkách jsou odhadované a tedy domyšlené časové údaje. U úředníků a zaměstnanců je vyznačeno často dobové znění funkce a jeho české znění. (Sestaveno převážně s využitím dobových novin, matrik, genealogické sbírky Dobřenského a archiválií fondů Velkostatku Kaceřov, Sbírký lesních hospodářských map a plánů kraje Karlovy Vary, Johann Lehrmann a synové, továrna na stávkové zboží, Plesná)

Vlastníci (případně držitelé)

Statek Kaceřov

<i>1312</i>	Heinrich Limberger
<i>1312</i>	bratři Heinrich a Friedrich Hager
<i>1318</i>	bratři Bertold a Friedrich z Gätzensgrünu
<i>1318–1394</i>	páni na Kaceřově (vlastníci půl vesnice), neznámý počet vlastníků téhož rodu, patřili k nim Niklas Arnolt (<i>1371</i>) a Wolfhart Gätzensgrüner (<i>1394</i>)
<i>1318–1394</i>	klášter Waldsassen (vlastníci půl vesnice)
<i>1394</i>	Heinrich Reüssengrüner
<i>1408</i>	Wolfhart Kager
<i>1472, 1474</i>	Götz Pergler von Perglas
<i>1478, 1498</i>	Christoph Pergler von Perglas
<i>1520, 1523</i>	Wolff von Perglas starší
<i>1525</i>	Wolff Christoph von Perglas
<i>1604–1607</i>	Anna Perglerová, rozená Maleříková z Hazlova
[1607]–[1648]	Johann Fabian Pergler von Perglas
<i>1651–1681</i>	Wolff Caspar Pergler von Perglas
[1681]–[1696]	Johann Andreas Pergler von Perglas
[1696]–1723	Joseph Ferdinand Pergler von Perglas

[1723]–1741	Anna Catharina Theresia Pergler von Perglas, rozená von Schirnding
1743–1791	Karl Anton Pergler von Perglas (nejdříve jako spolumajitel s bratry Johannem Josephem a Franzem Antonem, od roku 1748 samostatně)
1791–1795	Franz Karl Anton Pergler von Perglas
1795–[1841]	spoluvlastníci z řad poddaných
1841–1845	Kaspar Kahler
1845–1861	Joseph August Hecht
[1861]–[1868]	poručnická správa
1868–1885	Karl Ignatz Joseph Adam von Altvater
1885	Karolina Maria Clementina von Altvater, rozená von Zedtwitz
1885–1894	Efraim Popper
1894–1897	Josef Kohl
[1897]–1911	Josef Franz Kohl
1911–[1916]	Karl Ballod a Peter Salitz
1916–[1918]	Oskar Mitreiter
1918–1928	Jakub Bedřich Linhart
[1928]	Františka Linhartová, spolumajitelka
1928–1933	František Kincl
1928–1933	Josef Kincl, spolumajitel
1934	Ing. Antonín Vávra
[1935]	Stanislav Hájek
1935–1936	Miroslav Skřivánek
1936–1945	Johann Lehrmann a synové, továrna na stávkové zboží v Plesné (něm. <i>Johann Lehrmann & Söhne</i>)
1945–1946	Jan Lehrmann a synové v Plesné, národní správa (psáno také jako <i>Textilní průmyslové podniky, Jan Lehrmann a synové, národní správa</i>)
1946	Továrny stávkového zboží, národní podnik, závod Plesná u Chebu (závod 4, součást <i>Továrny stávkového zboží, národní podnik, Aš</i>)

Vnucená správa statku Kaceřov či jednotlivých hospodářských objektů statku

1931–1932	Jakub Bedřich Linhart	Zwangsverwalter (vnuc. správce)
1934–1936	Carl Kreissl	Zwangsverwalter (vnuc. správce)
1936–1937	Adolf Nejedlý	Zwangsverwalter (vnuc. správce)
1938, 1941	Georg Heinz	Zwangsverwalter (vnuc. správce pro objekty statku čp. 28 a čp. 88)

Úředníci a zaměstnanci statku Kaceřov do roku 1850

Vrchní úředníci a správci

1651	David Poper	Schreiber (písař)
1740–1744	Johann Joseph Stingl	p. t. Gerichts Verwalter, Actuarius (soudní správce, aktuár)
1744–1752	Johann Joseph Kolbenschlag	p. t. Gerichts Verwalter (soudní správce)
1753–1759	Karl König	Verwalter (správce)
1760–1776	Franz Johann [Zickler]	Verwalter (správce)
1780–1790	Wilhelm Hölm	Verwalter (správce)
1791–1792	Andreas Blomer	Verwalter (správce)
1793–1794 († 3. 1. 1794)	Joseph Alois Schwaab	Verwalter (správce)
1795	Leopold Fritsch	Verwalter (správce)
1795–1798	Lorenz Florian Roth	Verwalter, Amtsverwalter (správce, správce úřadu)
1798–1800	Johann Adam Kaiser	Amtsverwalter (správce úřadu)
1801	Simon [Rosmid]	Amtsverwalter (správce úřadu)
1802–1808	Johann Joseph Liebscher	Amtsverwalter (správce úřadu)
1808–1815	Wenzel Norbert Pecher	Verwalter (správce)
1815–1827	Libor Zaufal	Amtsdirktor, Direktor, Amtsverwalter (ředitel úřadu, ředitel, správce úřadu)

1827–1831	Simon Reinl	Amtsverwalter, pm Amtsverwalter (správce úřadu)
1831–1832	[Georg] Walenz	Direktor (ředitel)
1832–1842	Joseph Stark	Amtsverwalter (správce úřadu)
1842	Anton von Friedenfeld	Amtsverwalter (správce úřadu)
1842–1850	Karl Šlanžowský	Amtsverwalter (správce úřadu)

Justiciáři

1788–1797	Martin Glückselig
1797–1798	Vinzenz Glückselig
1798–1799	Joseph Pöpl
1799–1829	Vinzenz Glückselig
1829–1845	Florian Lorenz
1846–1850	Anton Julius Gschier

Aktuáři

1815	Franz Zaufal	Actuar (aktuár)
1817–1820	Michael Klement	Aktuar (aktuár)
1820	Franz Zaufal	Actuar (aktuár)
1820–1823	Michael Klement	Aktuar (aktuár)
1823	[Johann] Wilhelm	Aktuar (aktuár)
1824	Franz Zaufal	Aktuar (aktuár)
1825–1828	[Michael] Klement	Aktuar (aktuár)
1830	[Maltzer]bauer	Aktuar (aktuár)
1831	Vinzenz Klier	Aktuar, Protokollführer (aktuár, vedoucí protokolu)
1832–1841	Wenzel Stark	Aktuar, Amtsschreiber (aktuár, úřední písař)
1842–1850	Johann Hahn	Aktuar, Amtsactuar, Schätzungskommissär, Protokollist (aktuár, úřední aktuár, odhadce)

ceny, zapisovatel)

Pracovníci vrchnostenského pivovaru

1651, [1654]	Johannis Craus	Frey Multzer (svobodný sládek)
[1713]	Adolph Kraus	
1740–1758 († 2. 9. 1788)	Augustin Kraus	Praxator, herrschaftlicher Braumeister, Meltzer (vrchnostenský sládek)
1784–1797 († 2. 11. 1805)	Anton Kraus (starší)	Praxator, Brauer, Braumeister (sládek, sladmistr)
1814–1831 († 10. 7. 1831)	Anton Kraus (mladší)	Braumeister, Bräuhauspächter (sládek, pachtýř pivovaru)
1834–1844	Andreas Kraus	Braumeister (sládek)
1849	Joseph Auer	Braumeister (sládek)

Vrchnostenští zahradníci

1761–1780	Christoph [Oswald] Reindl	Schlossgartner, Höfgärtner (zámecký zahradník, dvorský zahradník)
1849	Karl Bezkočka	Gärtner (zahradník)
1850	Franz Waničzek	Gärtner (zahradník)

Lesní úředníci

1756	Johann Mathes Hübl	Jäger zu Gatzengrün (myslivec na Kaceřově)
1763	Martin Zeller	Venator (myslivec)
1835–1868 († 9. 6. 1868)	Georg Österreicher	Revierjäger, Förster (revírník, lesní)

Úředníci a zaměstnanci statku Kaceřov po roce 1850

Správci

<i>1872–1875</i>	Wenzel Horecký	Gutsverwalter (správce statku)
<i>1891</i>	Franz Lemarie	Gutsverwalter (správce statku)
<i>1897</i>	Rudolf Zugmayer	Verwalter (správce)
<i>1897–1900</i>	Johann Domes	Verwalter (správce)
<i>1905–1908</i>	Julius Prey	Ökonomieverwalter, Domänenverwalter (hospodářský správce, správce statku)
<i>1938, [1941]</i>	Walter Ruprecht	Verwalter (správce)

Hospodářští kontroloři

<i>1903</i>	Josef Weis	Wirtschaftskontrolor (hospodářský kontrolor)
-------------	------------	---

Sládci a pachtýři pivovaru

<i>1860</i>	Johann Adam Kern	Brauer (sládek)
<i>1871</i> († 21. 2. 1871)	Johann Adam Sappert	Brauer (sládek)
<i>1880, 1890–1891</i>	Niklas Schicker	Braumeister, Bräuhauspächter (sládek, pachtýř pivovaru)
<i>1910</i>	Josef Franz Kohl	Brauer (sládek)

Pachtýř statku Kaceřov

<i>1858–1861</i>	Berthold Wilhelm Friedrich Nagel	Pächter des Gutes Katzengrün (pachtýř statku Kaceřov)
------------------	-------------------------------------	--

Zahradníci

<i>1871</i> († 25. 2. 1871)	Johann Komma	Gutsherrlichergärtner (panský zahradník)
1871–1886 († 3. 3. 1886)	Josef Christof	Schlossgärtner, Gärtner (zámecký zahradník)
<i>1889–1891</i>	Wenzel Nevím	herrschaftlicher Gärtner, Gärtner (panský zahradník, zahradník)

Lesní úředníci

<i>1835–1868</i> († 9. 6. 1868)	Georg Österreich	Revierjäger, Förster (revírník, lesní)
<i>1873–1883</i>	Michael Werner	Gutsförster, Förster (lesní)
<i>1891–1892</i>	Michl Bauer	Förster (lesní)
<i>1902–1905</i>	Franz Reinl	Forstaufseher, Förster (lesní)
[1932]	Ing. Fiedler	Oberförster (nadlesní)

Inventární seznam

Inv. č.	Sign.	Obsah	Datace	Evid. j č.
---------	-------	-------	--------	------------

I. KNIHY

A) Dominikální agenda

1		Lesní hospodářský plán velkostatku Kaceřov pro roky 1936–1945 vyhotoven 1936, obsahuje i mladší vpisky do roku 1941, ve spodní části mírně narušená vazba	1936–1941	ukn 1
2		Lesní hospodářský plán velkostatku Kaceřov pro roky 1936–1945 druhý exemplář, není zcela totožný s předchozím exemplářem, vyhotoven 1936, neobsahuje mladší vpisky, vazba silně poškozena; součástí exempláře je v zadní části vlepena rozkládací mapa lesního revíru Kaceřov z roku 1936 bez uvedení autora, 1:5760, částečně kolorovaný tisk, 49,8 cm x 50,8 cm	1936	ukn 2

Inv. č.	Sign.	Obsah	Datace	Evid. j č.
B) Přenesená soudní agenda				
a) Pozemkové knihy hlavní				
3	Falknov 2498	Pozemková kniha statku Kaceřov (Gut Katzengrüner Kaufcontractenbuch Nro I.) Německy; 21,2 cm x 33,5 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (uvolněný rejstřík a vazba, trhliny); jmenný rejstřík	1740–1781 (1791)	ukn 3
4	Falknov 2499	Pozemková kniha statku Kaceřov (Gut Katzengrün. Grundbuch Nro. 2) Německy; 23 cm x 35 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (poškození vlhkostí a plísni, uvolněné rejstříky); rejstřík zápisů, jmenný rejstřík	1782–1793	ukn 4
5	Falknov 164	Pozemková kniha statku Kaceřov (Gut Katzengrüner Kaufcontractenbuch Nro III.) Německy; 20,5 cm x 32,5 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (poškozené desky, vytržená pečetní šňůra); jmenný rejstřík	(1791) 1793–1825	ukn 5

Inv. č.	Sign.	Obsah	Datace	Evid. j č.
6	Falknov 165	Pozemková kniha statku Kaceřov (Gut Katzengrüner Kaufcontractenbuch Nro IV.) Německy; 21 cm x 33,5 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (otřepané desky, poško- zené názvy štítků); jmenný rejstřík	(1795) 1798–1805 (1806)	ukn 6
7	Falknov 166	Pozemková kniha statku Kaceřov (Gut Katzengrüner Kaufcontractenbuch N: V.) Německy; 21,5 cm x 34,8 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (poškozené a místy popraskané desky, poškozen titulní název a názvy na štítcích, uvolněná vazba, některé listy přelomené a zvlně- né); jmenný rejstřík	(1804) 1806–1839	ukn 7
8	Falknov 167	Pozemková kniha statku Kaceřov (Dominium Katzengrün Kauf- contracten=Buch. Nro VI. [1839]) Německy; 25,5 cm x 39 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (poškozená předsádka - hrozí odtržení, poškozený štítek); jmenný rejstřík	(1838) 1839–1850 (1881)	ukn 8

Inv. č.	Sign.	Obsah	Datace	Evid. j č.
b) Pozemkové knihy dokladové				
9	Falknov 169	Kniha svatebních smluv (No I. Guth Katzengrün Ehe – Kotrackten Buch von 1ten August 1798) Německy; 21 cm x 33 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (odřené desky); jmenný rejstřík	1798–1842 (1843)	ukn 9
10	Falknov 2500	Kniha dlužních úpisů (ObligationenBuch Nro I.) Německy; 20,5 cm x 32,5 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (přehnuté listy, uvolněná vazba); jmenný rejstřík	1794–1798	ukn 10
11	Falknov 2501	Kniha dlužních úpisů (No II. Guth Katzengrün Obligations – Buch von 1ten 8ber 1798 anfangend bis) Německy; 21,5 cm x 33 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (uvolněné listy, mírně poškozená vazba); jmenný rejstřík	1798–1806 (1807)	ukn 11

Inv. č.	Sign.	Obsah	Datace	Evid. j č.
12	Falknov 170	Kniha dlužních úpisů (Gut Katzengrüner Obligationsbuch Nro III.) Německy; 22 cm x 35,5 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (odřené desky); jmenný rejstřík	1807–1828	ukn 12
13	Falknov 171	Kniha dlužních úpisů (Gut Katzengrüner Obligationsbuch Nro IV.) Německy; 21,5 cm x 34,8 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (odřené desky); jmenný rejstřík	(1821) 1828–1836	ukn 13
14	Falknov 172	Kniha dlužních úpisů (Gut Katzengrüner Obligationenbuch Nro V.) Německy; 26 cm x 39,5 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (poškozený hřbet, vytažená pečetní šňůra); jmenný rejstřík	(1821) 1835–1839	ukn 14

Inv. č.	Sign.	Obsah	Datace	Evid. j č.
15	Falknov 173	Kniha dlužních úpisů (Obligationen=Buch, Nro VI 1840) Německy; 25,5 cm x 39 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží, kniha má vázací šňůry (odřený hřbet); jmenný rejstřík	(1817) 1840–1843	ukn 15
16	Falknov 2502	Kniha kvitancí (QuittungenBuch Nro I. 1794) Německy; 20,5 cm x 32,3 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (chybí spodní část hřbetu knihy, mírně poškrábané desky); jmenný rejstřík	(1793) 1794–1827	ukn 16
17	Falknov 174	Kniha kvitancí (Gut Katzengrüner Quittungsbuch. Nro II) Německy; 21,5 cm x 35,7 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (poškozený hřbet a název na kůži); jmenný rejstřík	(1804) 1827–1837	ukn 17

Inv. č.	Sign.	Obsah	Datace	Evid. j č.
18	Falknov 175	Kniha kvitancí (Elbogner Kreis. Dom: Katzengrün. Quittungs=Buch No III 1837.) Německy; 25,5 cm x 39,5 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (odřený hřbet, místy poškozená kůže); jmenný rejstřík	(1827) 1837–1843	ukn 18
19	Falknov 176	Kniha listin (N I. Gut Katzengrün Instrumenten=Buch vom Jahre 1843) Německy; 26 cm x 39 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (mírně poškozen horní hřbet, odřené desky, natržené strany); jmenný rejstřík	(1838) 1843–1846	ukn 19
20	Falknov 302	Kniha listin (No II. Gut Katzengrün Instrumenten=Buch vom Jahre 1846) Německy; 26,5 cm x 39,8 cm; vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet potažené kůží (poškozený hřbet, přehnutý titulní list); jmenný rejstřík	(1823) 1846–1850 (1851)	ukn 20

Inv. č.	Sign.	Obsah	Datace	Evid. j č.
II. SPISOVÝ MATERIÁL				
A) Manipulované spisy				
Judiciale				
21	fasc. I., sub n. 12–149	Spory (mezerovité; poškozeno vlhkostí)	1809–1840	kar 1
21	fasc. I., sub n. 153–279	Spory (mezerovité; poškozeno vlhkostí)	(1808) 1840–1850	kar 2
22	fasc. II., sub n. 1–25	Pozůstalosti (mezerovité; silně poškozené, nelze předkládat do badatelný)	1801–1831	kar 3
22	fasc. II., sub n. 31–75	Pozůstalosti (mezerovité)	(1804) 1832–1836	kar 4
22	fasc. II., sub n. 76–200	Pozůstalosti (mezerovité)	(1813) 1836–1846	kar 5
22	fasc. II., sub n. 201–293	Pozůstalosti (mezerovité)	(1824) 1846–1850	kar 6
23	fasc. III., sub n. 1–181	Poručenství a opatrovnictví (souvislé)	(1828) 1838–1850	kar 7
24	fasc. IV., sub n. 1–320	Knihovní záležitosti a soudní odhady (mezerovité; poškozeno vlhkostí)	(1820) 1821–1850	kar 8

Inv. č.	Sign.	Obsah	Datace	Evid. j č.
---------	-------	-------	--------	---------------

Politicum

25	fasc. VI, sub n. 4–42	Těžké policejní přestupky (mezerovité)	1829–1849	kar 9
----	--------------------------	---	-----------	-------

Publicum i Politicum

26	Fasc. VII., sub n. 1–200	Smíry (souvislé)	1815–1834 (1845)	kar 10
----	-----------------------------	---------------------	------------------	--------

26	fasc. VII. sub n. 201–410	Smíry (mezerovité)	(1811) 1834–1849	kar 11
----	---------------------------------	-----------------------	------------------	--------

III. MAPY

27		Katastrální mapa obce Drsný Chlum (Rauenkulm)	[1870]	map 1
----	--	--	--------	-------

Autor neuveden; 1: 2880;
 částečně kolorovaný tisk, papír;
 53 cm x 45 cm (neúplná, 1 list, pozdní
 reprodukce, odpovídá částečně mapě
 stabilního katastru vsi Kaceřov
 s Drsným Chlumem číslo 5, rok 1842)

Název archivní pomůcky:	Velkostatek Kaceřov
Značka archivního fondu:	Vs Kaceřov
Časové rozmezí:	1740–1941
Počet evidenčních jednotek:	32 (20 úředních knih, 11 kartonů, 1 mapa)
Počet inventárních jednotek:	27
Rozsah v bm:	2,16
Stav ke dni:	25. 06. 2019
Zpracovatel archivního fondu:	Mgr. Jaroslav Jirát
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Jaroslav Jirát
Počet stran:	46
Počet exemplářů:	5
Schválil:	Mgr. Petr Hubka, ředitel SOA v Plzni dne 25. 06. 2019, č. j. SOAP/01-1796/2019-08